

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Naast de bank

250 jaar Maatschappij der Nederlandse Letterkunde

GERTIE BÖGELS

De eerbiedwaardige Maatschappij der Nederlandse Letterkunde (MdNL) vierde onlangs aan het Rapenburg te Leiden in aanwezigheid van haar beschermheer koning Willem-Alexander haar tweehonderdvijftigste verjaardag.

De maatschappij is opgericht in 1766 door Frans van Lelyveld met als statutair doel ›de bevordering van de Nederlandse taal, literatuur en geschiedenis in binnen- en buitenland‹. Een belangrijke hedendaagse taak is de instelling van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren¹, die literaire en historische teksten over de Nederlandse taal toegankelijk maakt.

Dat hoge ouderdom niet gepaard hoeft te gaan met verminderde levensdrift toont deze bonte vereniging van een kleine tweeduizend leden in haar zeer actieve werkgroepen. Om enkele te noemen: de werkgroep voor Indisch-Nederlandse letterkunde, voor Caraïbische letteren, de Nederlandse Boekhistorische Vereniging² en de werkgroep biografie, die de halfjaarlijkse publicatie van het *Tijdschrift voor Biografie*³ verzorgt. Daarnaast kent de maatschappij diverse commissies, onder andere voor geschied- en oudheidkunde, voor Zuid-Afrika, en de Commissie voor taal- en letterkunde. Verder verschijnt er tweemaal per jaar het *Nieuw Letterkundig Magazijn*⁴ en het kloeki *Jaarboek*⁵, vol met boeiende korte voordrachten, artikelen en vooral met fascinerende ›Levensberichten‹⁶ over bekende en minder bekende leden, maar ook over

andere ten onrechte vergeten auteurs; een *Fundgrube* voor de psychoanalytische geest. De bekende literaire columnist bij *de Volkskrant* Kees Fens — hartstochtelijk liefhebber van de dagelijkse *Obituaries* in *The Times* — rekende tot de grote bekoorlijkheden van de verzamelde *Jaarboeken*, die hij ›de Nederlandse erebegraafplaats‹ noemt, dat ze grotendeels bestaan uit de ›Levensberichten‹: beknopte biografieën van overleden leden waarin talloze onbekenden uiteindelijk de gelegenheid krijgen zich bemind te maken.

Ook uit de jaarlijkse toekenning van de literatuurprijzen spreekt een — moet men tegenwoordig dan zeggen — haast on-Hollandse bevoegenheid.

Zo wordt de debutantenprijs, de Lucy B. en C.W. van der Hoogt-prijs 2016, toegekend aan Niña Weijers voor haar absurdistisch aandoende debuutroman *De consequenties*⁷. Deze beschrijft de *Werdegang* van Minie Panis, geboren als nauwelijks levensvatbare couveusebaby, *tot een gevierd kunstnares die van haar leven een laboratorium maakt [...]. Haar leven en werk vallen samen, of misschien moeten we formuleren: ze verdwijnt uit het leven om in haar werk op te gaan en omgekeerd [...]. Het knappe is dat elke kunstzinnige verwijzing ertoe doet; nergens gezocht of geforceerd, maar geheel opgenomen in de intrigerende paradox die het fundament vormt van haar boek: het verlangen er te zijn door niet te zijn.*

Aldus het juryrapport. Het boek lijkt geschreven vanuit een uitzonderlijk inlevingsvermogen van de auteur in het omnevelde bestaan van de prematuriteit, wellicht als zodanig een leerzame troost voor neonatologen.

En zo werd de Henriëtte de Beaufort-prijs 2016 voor de beste biografie toegekend aan Elisabeth Lockhorn voor haar boek *Andreas*

Burnier — *Metselaar van de wereld*⁸. Over Andreas Burnier, auteursnaam van Catharina Irma Dessaur, hoogleraar criminologie aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen, gaat de mare dat een van de professoren uit de benoemingscommissie tot zijn verbazing door zijn dochter geestdriftig met deze aanstelling werd gecompimenteerd: hij wist evenmin als sommige andere commissieleden dat de cum laude gepromoveerde en zojuist benoemde criminoloog dezelfde was als de in progressieve en feministische kring bekende auteur van veelal autobiografische romans. De bekroonde biografie is een fascinerende en knap beschreven ontwikkelingsgeschiedenis van een Joods meisje uit Scheveningen, dat via veel verschillende onderduikadressen in zeer uiteenlopende milieus in Eindhoven en de Achterhoek de oorlog weet te overleven. Deze ingrijpende ervaringen — te behoren tot een vervolgte bevolkingsgroep — en de genderproblematiek — zij ervaart zichzelf als jongen, geboren in een verkeerd lichaam — leiden in haar adolescentie tot een breakdown. De beschrijving van deze ervaringen, de paniek wanneer ze ontdekt dat ze niet meer kan lezen, het angstaanjagende geheugenverlies, haar contact met de psychiatrie, de enorme discipline waarmee ze zichzelf weer uit het dal en aan de studie krijgt, maar ook de tegenwerking die ze als vrouw ondervindt, belanden in haar boeken, die daarmee herkenbaar zijn voor veel tijdgenoten. Na haar terugkeer tot het — liberale — jodendom, na vele omzwervingen onder andere via de antroposofie, haar jungiaanse verkenningen en het boeddhisme — onderduikadressen denkt men dan — gaat ze op gevorderde leeftijd Hebreeuws leren: 'Ieder woord dat ik in die taal leer is een overwinning op de Duitsers', zegt ze in een radio-interview door Ischa

Meijer⁹ ('Duitsers', dat bleef ze altijd met een kleine letter schrijven). Ze kreeg voor haar werk in 1989 de tweejaarlijkse Verzetsprijs van de Stichting Kunstenaarsverzet 1942-1945. Het juryrapport van de Henriëtte de Beaufort-prijs 2016 noemt onder meer Burniers 'belangrijke rol ten tijde van de Tweede Feministische Golf, haar bijdrage aan de emancipatie van de homoseksualiteit' en roemt de wijze waarop de biograaf Lockhorn recht doet 'aan de enerverende en dikwijls dramatische gang van dit leven'. Volgens de hierboven aangehaalde Kees Fens is de MdNL een vereniging niet alleen voor letterkundigen, 'maar meer een genootschap van alfa-mensen: historici, theologen, taalkundigen, literatuurhistorici en andere academici'. Dus ook voor psychoanalytici.

Noten

- 1 Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren: www.dbnl.org.
- 2 Nederlandse Boekhistorische Vereniging: www.boekgeschiedenis.nl; Facebook: <https://www.facebook.com/Nederlandse-BoekhistorischeVereniging/>; Twitter: @nbvboekhist.
- 3 *Tijdschrift voor Biografie* jaargang 4, nummer 1 (tot 2012 onder de naam: *Biografie Bulletin*).
- 4 *Nieuw Letterkundig Magazijn*: www.mijnedlet.nl (via Publicaties → Nieuw Letterkundig Magazijn).
- 5 *Jaarboek MdNL*: www.mijnedlet.nl (via Publicaties → Publicaties op internet).
- 6 *Levensberichten*: www.mijnedlet.nl (via Publicaties → Levensberichten).
- 7 Weijers, N. (2015). *De consequenties*. Amsterdam: Atlas Contact.
- 8 Lockhorn, E. (2015). *Andreas Burnier — Metselaar van de wereld*. Amsterdam: Atlas Contact.
- 9 *Ischa, zaken van de ziel*. Radio-interview bij de VPRO van 29 april 1991.